

Gerninger“ og ytrer sig som en Rettergang, hvor Tankerne „indbyrdes anklager og forsvarer hverandre“ (Rom. 2,14—15).

Dermed ledes vi til en anden og højere Forstaaelse af Samvittigheden, den, hvis ypperste Talsmand den store tyske Filosof Immanuel Kant er († 1804) og som han betegner ved den sædelige Selvlovgivning. Mennesket har, lærer han, en ubetinget bydende Lov i sit eget Indre, hvori der lyder et „du skal!“ Der er en højere Vilje i os, en Begæreevne, som kræver at herske over den lavere Vilje, som er bunden i Sanselighed og Drifterne. Da nu Menneskene er saa forskelligt anlagte i Henseende til denne naturbundne Vilje, kan der af den ikke udledes almenlydige Grundsætninger for Handlemaaden. Det er kun de Grundsætninger, de Bevæggrunde til vor Handeln, som egner sig til at blive almindelige Fornuftslove, — det er kun dem, der bør følges. Derfor opstiller den store Filosof den berømte Leveregel: du skal handle saaledes, at din Viljes Bevæggrunde tillige kan gælde som en almindelig sædelig Lovgivning! Drivfjederen for det sædelige Liv bør kun være Ærbødighed for den moralske Lov selv, dette majestætiske Indre: „du skal!“ Dersom en saakaldt „god“ Handling kun sker i Kraft af en Stemning eller et medfødt Naturanlæg, saa den handlende finder Behag deri, saa er den ikke god, thi da er den selvsk. Godt er kun det, som sker uden alle andre Tilskyndelser, end den fri højere Viljes. Det var dette strenge Syn, der bragte Digteren Schiller til med smertelig Spot at slynge disse Linier mod Kant:

„Gerne jeg tjener min Ven; dog med Lyst
jag gør det, desværre!
Derfor det piner mig lidt, at ikke dydig jeg
er“.

„Andet Raad er der ej: du maa stræbe ham
at foragte
og kun med Afsky da gøre, hvad Pligten dig
bød“.

En ren og uselvsk Kærlighed til Sædelighedsloven er et uopnaaeligt Ideal, bekender den store Tænk. Men derved ledes han til — og dette er værd at agte paa — at klynge sig til Troen paa Guds Tilværelse og paa Udødelighed. Thi uden en højeste Lovgiver vilde dette ubetingede indre Magtsprog i Sjælen være uforklarligt, og uden den personlige Udødelighed vilde det store Lovbud ikke kunne naa Opfyldelse, men dette vilde være meningsløst. Hvorfor er det da givet, og hvorfor gør det sig bestandig gældende? Derfor maa der være en Evighed, hvori det, der ikke lod sig fuldbyrde i Tiden, kan ske Fyldest.

Efter denne Tankegang bliver „Samvittigheden“ det samme som det indre, ideale Menneske, eller, som Kant siger, „hele Menneskeheden i det enkelte Menneske“ : Samvittigheden er Evnen til at erkende det almenmenneskelige, og derfor ogsaa almenlydige, der netop udtrykkes ved og rummes i det ubetinget bydende: „Du skal“.

Men da staar vi paa Tærsklen til den kristelige Forstaaelse af Samvittigheden.

Materialismen, der overhovedet ikke anerkender noget andet. Jeg end det rent udvortes, erfaringsmæssige, ved følgelig intet om Samvittigheden som en Samviden mellem Menneskets højere og lavere Del. Idealismen, som den i sin ædleste Skikkelse møder os hos Kant og hans Disciple, er kun naaet kunde kun naa til Helligdommens Dør. Thi ad den blotte Erkendelses Vej er det ikke muligt at naa længere frem, og hvor dybe Indblik den end har gjort i Samvittighedens Verden, saa ender den dog med dette trøstesløse, at der altid er uvedkommende, urene Elementer i vor Pligttopfyldelse og altid en vis Modstræben.

Hvad der tiltrænges er en Personlighed, i hvem den guddommelige Sandhed er bleven Kød og Blod og hvis Samvittighed derfor paa ethvert Punkt er en Samviden med, og hvis Lov er det afbrudte Samliv med den himmelske Fader, og som, selv forløst fra den jordbundne Natur med den selvsk Dragelser, kan forhjælpe sine Brødre til Forløsning, en Menneskenes Søn, der som det fuldkomne Menneske ogsaa er Guds elskelige Søn, i hvem Faderen har Velbehag.

Denne Personlighed træder frem for os i Jesus Kristus og godtgør sig for os med den umiddelbare Overbevisnings Magt som den, i hvem vort eget inderste Jeg spejler sig og ved hvis Vidnesbyrd for vore Hjerter dette inderste, væsentlige Jeg vækkes til at sprænge sine Lænker og underlægge sig det blot sanselige i vort Væsen. „Hvem af eder kan overbevise mig om nogen Synd?“ siger han. Og vi finder ingen Synd hos ham, thi han overvandt den i sig selv. Vi ser i ham den, hvis Vilje fuldt og helt smeltede sammen med den himmelske Faders Vilje, Pligt og Kærlighed bliver til et i ham. Og hvad han var, er vi bestemt til at blive. Vi kan allerede her i Tiden erfare noget af, at „Kristi Kærlighed tvinger os“, at vort Maal er at gøre hans Vilje som udsendte os — gøre vor Pligt i fri, glad Lydighed fordi vi maa.

Dette sker ikke uden vor Selvvirksomhed, uden den Opøvelse af Samvittigheden, Paulus taler om. Ogsaa Samvittigheden har sin Sundhedsgymnastik. Erkendelsen og Viljen stilles atter og atter overfor Opgaver i det virkelige Liv, som kræver deres Løsning. Jesuiterne er gaaet en forkert Vej med deres Lære om „Tilfældene“, en Lære, hvorved hele Livssammenhængen gaar i Stumper og Stykker. Den eneste rette Vej er Jesu egen Vej: det inderlige Samfund med Faderen. Derfor er det et ypperligt Spørgsmaal, den amerikanske Forfatter har gjort til Titel for sin Bog: „Hvad vilde Jesus gøre?“ Hvad han først og fremmest gjorde var at gaa til sin Gud og vor Gud og hente Svar paa sine Spørgsmaal, og styrkes og oplyses af Renhedens, Kraftens, Kærlighedens og Sandhedens Aand. Saaledes øves og opdrages ogsaa vor Samvittighed. Dens dunkle Spejl bliver altid klarere i Guds Aands Skole, og „jeg skal“ til „jeg vil“. Vi sander, at alene i denne Skole læres den almen-gyldige Lov, „Friedens kongelige Lov“, som gamle Jakob taler om, den, der gælder for alle

Menneskebørn og skal omslutte alle og lydes af alle. Hele Livet bliver til „en Pagt med Gud om en god Samvittighed“. (1 Pet. 3,21).

Uffe Birkedal.
(Lys over Landet.)

Abonnenter, som have bestilt Bladet hos Postvæsenet, anmodes indtrængende om at forny deres Abonnement inden den 27de December.

Kvinden og Samfundet.

Bladet vil for Fremtiden udgaa fra Trykkeriet Fredag Aften i Stedet for Tirsdag. Næste Nr. vil komme Lørdag den 5. Januar 1901.

Dansk Kvindesamfunds Klubaftener.

Man bedes bemærke, at det er den første og tredje Mandagten i hver Maaned, at der i vore Lokaler paa Nørregade 33, Stuen, holdes Klub-aften og hvor Medlemmerne have Lov til at medtage Gæster.

Den 7de Januar vil cand. mag. Fru Kirstine Meyer, f. Bjerrum, tale om:

Atmosfæren, dens Tryk og Strømninger; Vejrspaadomme.

Vort danske Sprog.

Der er forleden nogen, der ringer paa min Dørklokke. Jeg gaar ud og lukker op; der staar to smaa Børn — en Pige og en Dreng og beder om noget at spise. — Jeg henter Smørrebrød til dem. — „Hvad hedder Du?“ spørger jeg Pigen. „Je hedder Ænne“, svarer hun. Jeg bliver ikke fornødt over Navnet; jeg ved det betyder Anna. „Hvor bor I“, spørger jeg Drengen. „I Dønbrogsgade“. Han maa sige det to Gange, førend jeg forstaar, at det er Dannebrogsgade. „Du skal sige Dannebrogsgade!“ Drengen ser paa mig

med et pudsigt Smil og prøver paa at sige det som jeg. Efter et Par Forsøg lykkes det; men jeg er vis paa, at han, naar man imorgen spørger ham, hvor han bor, svarer Dønbrogsgade.

Jeg tvivler ikke om, at Lærere og Lærerinder i København blandt deres mangfoldige Opgaver ogsaa har stillet sig den at faa de københavnske Børn til at tale vort danske Sprog rigtigt og tydeligt — og navnlig ikke til at sige æ, hvor det skal være a; men heller ikke om, at dette er et majsommeligt Arbejde, der kun giver smaa Resultater.

P. A.

Et engelsk Valgmøde.

„Vi ønsker, at vore Repræsentanter bliver genvalgte, og det skal de blive!“

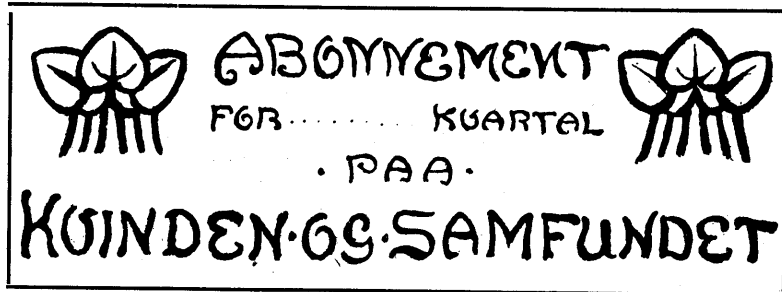
Tre Strudsfer, alt, hvad jeg kunde se af Taleren, støttede med kampvige Bevægelser dette kraftige Udsagn, og der svarede med ikke mindre kampvige og samstemmende Bevægelser af andre Fjer, Roser, høj-røde Valmuier og mangefarvede Baand, der vajede over de tilstedeværendes Hoveder.

Kun en enkelt misfornøjet Røst hævede sig. Den tilhørte en Baby — uden Tvivl en tilkommende radikal — der skreg som rasende. Men dens Moder knapper tre Knapper op i sit Kjoleliv og vinder derved i al Fald foreløbig den smaa for Reaktionen Sag, hvorpaa enstemmige Bifaldsraab hilser Josef Chamberlains og hans Meningsfællers Kandidatur.

Dette foregaar i Kvindernes liberale, unionistiske Forening, som raa-der over megen Indflydelse og tæller Tusinder af Tilhængere over hele England, fornemmelig i Birmingham, Ar-nestedet for den liberale Unionisme.

„Man vil paa dette Møde behandle Spørgsmaal af aller største Vigtighed for Valgene til Parlamentet“, hed det i Indbydelsen. Hidtil havde man indskrænket sig til at overøse Regeringens Medlemmer med Blomster og Modstanderne med Snavs samt at berømme Resultaterne af Krigen i Sydafrika. Kortsagt, dette Kvindernes Møde adskiller sig ikke i nogen Henseende fra mandlige, politiske Møder.

Jeg maa alligevel tilstaa, at Forsvaret for de nylig stedfundne „Myr-

Ved Henvendelse til „Dansk Kvindesamfunds“ Kontor, Nørregade 33, faas Kort som ovenstaaende Tegning, brugelige til Nytaarsgaver. Prisen er for Stykket 65 Øre, 6 Stkr. 3 Kr. 50 Øre og 12 Stkr. 6 Kr. 50 Øre. Betalingen kan indsendes i Frimærker.

Juleæbler.

Der stod de, to Puslinger lige saa tykke som de var lange, i stumpede Blusekjoler, begge pluskindede og med smaa komiske Stumpnæser.

Op gik de buttede Arme for at hente Æblerne ned fra Træet.

Hvert Aar hang der dybt inde mellem Juletræets Grene to store, dejlige, røde Æbler til dem, et til Hansemand og et til lille Grete.

Men det var nogle helt mærkværdige Æbler. De kom fra Børnenes Gudmoder; og Gudmoderen var en Fé, en Ungdomsveninde af deres Moder. Hvordan det gik til, at denne havde saa fine Forbindelser, kommer ikke denne Historie ved; men saadan var det nu. Og den Gang, Tvillingerne var komne til Verden, vilde Forældrene gerne glæde den stakkels gamle Fé, som selv ingen Børn havde (for Féer giver sig ikke af med at faa

Børn) og indbød hende derfor til at være Gudmoder.

Og nu gav Féen hver Jul sine Gudbørn to fortryllede Æbler. Der var mere end Kærnehuse i dem. I Hans' Æble var der Forstand, og i Gretes Æble var der Dumhed.

Hver Juleaften, naar de store drak Skaaler og klinkede med deres Punchglas, gav lille Hans og lille Grete hinanden et Kys, skar deres Æbler pænt i Stykker og spiste dem med lige saa megen Fornøjelse, som om det havde været ganske almindelige Æbler.

Og de smaa voksede til og trivedes øjensynlig og blev kønne Børn til stor Glæde for deres Forældre og andre med. Hans havde altid ug i Fagene og sloges med Kammeraterne, saa det stod efter. Grete havde mg eller godt i Læsefagene og ug i Opførsel og den prægtigste Fletning i hele Instituttet. Det gik altsammen, som det skulde.

Nu var de henved en Snes Aar

og havde for sidste Gang faaet Gudmoders Æbler.

Da mærkedes der efterhaanden en bedrøvelig Forandring hos Grete. Hun begyndte at gøre næsvise Bemærkninger og stak sin nydelige lille Næse i Bøger, hvis Tilværelse hun tidligere ikke havde haft nogen Anelse om. Hun gjorde endogsaa Oprør imod Klaverspillet, og det skønt hun allerede havde bragt det til at spille en Sonate af Beethoven.

Forældrene holdt ofte Raad og var helt bekymrede. De vidste ikke, hvad der gik af Pigebarnt. Hans var heller ikke som før; men de kunde ikke rigtig sige, hvori det egentlig stak.

Paa een Gang gik der et Lys op for den uheldige Fader. Vorherre bevare os! De stakkels usalige Børn! Forbandet være denne Danaer-Gave — timeo Danaos et dona ferentes — forbandet den gamle Heks! Sagde jeg ikke den Gang, at hun skulde lade os være i Fred! De stakkels, stak-

kels Børn. Æblerne er sidste Juleaften blevne — — forbyttede!“

Ogsaa Moderen blev greben af Skræk. Det var nu klart som Dagen. Paa den uheldige Grete viste Sporene sig kun altfor tydelig. De vilde hendes hele Liv igennem ikke kunne udslettes. Og Hans — — det var mere end nogen kunde udholde at tænke sig.

Faderen styrtede ind i det unge Menneskes Studereværelse. „Hans, min stakkels Søn — min uheldige, skændig bedragne Søn!“ og han aabenbarede ham hele Ulykken.

Men Hans saa smilende op.

„Kære Fader“, sagde han beroligende, „kære, gode Fader, jeg har virkelig slet ikke mærket noget dertil. Og det vil saamænd heller ikke skade mine Udsigter“.

Faderen stirrede paa ham.

Derpaa henfaldt han i dyb Eftertanke. — —

Die Frau.